

Agiunta 3 tar la lescha davart la NGF grischuna

Lescha davart la gulivaziun da finanzas en il chantun Grischun (LGF)

dals 15 da zercladur 2009

Il cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 31 al. 1 e sin l'art. 96 da la constituziun chantunala, suenter avoir gi invista da la missiva da la regenza dals 20 da schaner 2009,

concluda:

I. Disposiziuns generalas

Art. 1

Object

¹ La gulivaziun da finanzas cumpiglia la gulivaziun da las resursas e la gulivaziun da las grevezzas, che consista da la gulivaziun geografic-topografica, da la gulivaziun da las grevezzas socialas sco er da la gulivaziun individuala d'inegualitads per grevezzas spezialas.

² Questa lescha regla ultra da la gulivaziun da finanzas:

- a) l'execuziun e la controlla da l'efficacitad da la gulivaziun da finanzas;
- b) il sdebitament parzial unic sco er la gulivaziun limitada en connex cun la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter il chantun e las vischnancas (NGF grischuna).

Art. 2

Finamiras

La gulivaziun da finanzas duai:

- a) rinforzar l'indipendenza finanziala da las vischnancas;
- b) reducir las differenzas tranter las vischnancas areguard la capacitad finanziala ed areguard la grevazza fiscala;
- c) garantir a las vischnancas ina dotaziun da basa cun resursas finanzialas;
- d) levgiar las grevezzas finanzialas sproporziunadas da las vischnancas che resultan pervia da las cundiziuns geografic-topograficas u pervia da las obligaziuns en il sectur da l'agid social material;
- e) evitar cas da direzza che resultan pervia da grevezzas extraordinarias da singulas vischnancas.

II. Gulivaziun da las resursas

Art. 3

¹ La gulivaziun da las resursas cumpiglia tut las vischnancas e sa concentrescha sin la reducziun da las differenzas en la dotaziun finanziaria. Ella garantescha a las vischnancas in import da basa or dals meds finansials generals. Princip

² La capacitat finanziaria da la vischnanca vegn calculada a maun dal potenzial da resursas per abitanta u per abitant (resursas decisivas) e cumprovada en furma d'in index da resursas.

Art. 4

¹ Il potenzial da resursas d'ina vischnanca correspunda a las resursas ch'ella po prelevar or da las taglias sco er als retgavs che resultan dals tschains d'aua. Potenzial da resursas

² El vegn calculà sin la basa da:

- a) las taglias sin las entradas e sin la facultad da las persunas natiralas tenor la taglia chantunala simpla a 100 pertschient;
- b) las taglias sin il gudogn e sin il capital da las persunas giuridicas tenor la taglia chantunala simpla a 100 pertschient;
- c) las taglias a la funtauna, las taglias sin il gudogn da liquidaziun e las taglias sin las expensas tenor la taglia chantunala simpla a 100 pertschient;
- d) las taglias funsilas e las taglias sin immobiglias ad 1.5 promil; sco er
- e) ils tschains d'aua nets a 100 pertschient inclusiv las prestaziuns da compensaziun per las perditas d'utilisaziun da la forza idraulica.

³ La media dal potenzial da resursas da tut las vischnancas per abitanta u per abitant corresponda a la valur d'index da 100 puncts. Vischnancas cun ina valur d'index da passa 100 puncts valan sco vischnancas cun bleras resursas. Vischnancas cun ina valur d'index da sut 100 puncts valan sco vischnancas cun paucas resursas.

⁴ La calculaziun dal potenzial da resursas sco er da l'index da resursas vegn fatga annualmain sin basa da la media dals ultims 2 onns disponibels, inclusiv dals supplements dals onns precedents.

Art. 5

¹ La gulivaziun da las resursas vegn finanziada tras il chantun e tras las vischnancas cun bleras resursas. Finanziaziun

² Las vischnancas cun bleras resursas pajan ina contribuziun annuala che importa tranter 15 e 25 pertschient da quella part da lur atgnas resursas decisivas, che surpassa la media da tut las vischnancas per abitanta u per abitant (valur d'index da 100 puncts). La prelevaziun vegn fatga ad ina tariffa unitara. Per quellas resursas che surpassan per il traidubel la media chantunala per abitanta u per abitant (valur d'index da passa 300 puncts), vegn redublada la tariffa da prelevaziun.

³ Il chantun paja la differenza tranter il volumen total per la gulivaziun da las resursas e la contribuziun da las vischnancas cun bleras resursas. La quota da finanziaziun dal chantun importa 50 fin 60 pertschient da la gulivaziun totala da las resursas.

Art. 6

¹ Tut las vischnancas cun paucas resursas survegnan contribuziuns da gulivaziun.

² A mintga vischnanca cun paucas resursas vegn garantida ina dotaziun finanziaria d'almain 75 pertschient da la media dal potenzial da resursas da tut las vischnancas per abitanta u per abitant. Pli paucas resursas ch'ina vischnanca ha, e pli fitg che sia contribuziun per abitanta u per abitant s'augmenta. Repartiziun dals meds finansials

III. Gulivaziun da las grevezzas

Art. 7

Gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas

¹ Il chantun conceda ina gulivaziun a las vischnancas ch'èn suttemessas a grevezzas sproporzionadas pervia da lur situaziun geografic-topografica, pervia da lur structura d'abitadi sco er pervia lur quota da scolaras e da scolars.

² La gulivaziun vegn calculada sin fundament dals suandants facturs:

- lunghezza da las vias communalas per abitanta u per abitant, graduadas tenor la categoria d'expensas;
- dumber d'abitantas e d'abitants en abitadis sparpagliads;
- surfatscha productiva per abitanta u per abitant;
- dumber da scolaras e da scolars per abitanta u per abitant.

³ Ils facturs vegnan mintgamai convertids en ina cifra d'index e mess sin ina basa cumparegliabla. L'index da via vegn valità dublamain.

⁴ La repartiziun dals meds finansials sin las vischnancas vegn fatga resguardond ina resalva persunala da 5 pertschient dal potenzial da resursas tenor l'artigel 4.

Art. 8

Gulivaziun da las grevezzas socialas

¹ Il chantun conceda ina gulivaziun a las vischnancas ch'èn suttemessas ad ina grevezza sproporzionada en il sector da l'agid social material.

² La gulivaziun vegn calculada tenor las expensas nettas da las vischnancas sin basa da prestaziuns tenor:

- la lescha davart il sustegn da persunas basegnusas ¹⁾;
- la lescha davart contribuziuns da maternità ²⁾;
- l'ordinaziun davart il pajament anticipà da contribuziuns al mantegniment per uffants cun dreteg da mantegniment ³⁾.

³ Da las expensas nettas fan part prestaziuns che ston vegnir pajadas da las vischnancas tenor lescha, minus las entradas da restituziuns, d'obligaziuns da sustegnair las confamigliaras ed ils confamigliars e da prestaziuns d'assicuranza. La regenza po fixar custs normads per las expensas nettas.

⁴ Per la gulivaziun è decisiva la relaziun da las expensas nettas cun il potenzial da resursas da la vischnanca. La gulivaziun importa en pertschients dal potenzial da resursas:

fin al 5avel pertschient dal potenzial da resursas	0 pertschient;
fin al 6avel pertschient dal potenzial da resursas	10 pertschient;
fin al 7avel pertschient dal potenzial da resursas	20 pertschient;
fin al 8avel pertschient dal potenzial da resursas	30 pertschient;
fin al 9avel pertschient dal potenzial da resursas	40 pertschient;
fin al 10avel pertschient dal potenzial da resursas	50 pertschient;
fin al 11avel pertschient dal potenzial da resursas	60 pertschient;
a partir dal 11avel pertschient dal potenzial da resursas	70 pertschient.

⁵ Sin giavisch da las vischnancas vegnan las expensas nettas fixadas e gulivadas mintgamai l'onni suandant.

¹⁾ DG 546.250

²⁾ DG 548.200

³⁾ DG 215.050

Art. 9

¹ La regenza po conceder ina contribuziun speziala ad ina vischnanca, sche la vischnanca cumprova ch'ella è suttamesa a grevezzas sproporziunadas pervia da relaziuns u d'eveniments extraordinaris e che ses equiliber da las finanzas vegniss disturbà persistentamain senza la contribuziun speziala. La contribuziun da gulivaziun premetta che la grevezza na possa betg vegnir influenzada tras la vischnanca, ch'ella na vegnia betg resguardada en la gulivaziun da las resursas e da las grevezzas e ch'ella na possa betg vegnir gulivada cun la reducir.

Gulivaziun individuala d'inegualitads per grevezzas spezialas

² La vischnanca sto far valair sias pussaivladads d'agid a sasez en ina dimensiun raschunaivla.

IV. Fixaziun dals meds finanzials e prescripziuns executivas

Art. 10

¹ Il cussegl grond fixescha en in'ordinaziun ils suandants criteris:

Dotaziun dals meds da la gulivaziun da finanzas

- la tariffa da prelevaziun per finanziar la gulivaziun da las resursas tras las vischnancas cun bleras resursas;
- la procentuala per la dotaziun minimala cun resursas da las vischnancas cun paucas resursas;
- il volumen total per la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas. Quest volumen importa 40 fin 60 pertschient dals meds finanzials per la gulivaziun da las resursas.

² Il volumen total per la gulivaziun individuala d'inegualitads per grevezzas spezialas fixescha il cussegl grond en il preventiv annual.

Art. 11

¹ La regenza fixescha la repartiziun da las contribuziuns sin las vischnancas, e quai per la gulivaziun da las resursas e per la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas. Sia decisiun è definitiva.

Repartiziun dals meds da la gulivaziun da finanzas

² Las calculaziuns sa basan sin las datas las pli novas che stattan mitgamai a disposiziun.

³ Las contribuziuns da la gulivaziun da finanzas vegnan pajadas a las vischnancas senza intents fixs.

Art. 12

Las vischnancas gidan a procurar las datas ch'èn necessarias per exequir questa lescha.

Collavuraziun da las vischnancas

Art. 13

¹ La regenza preschenta periodicamain al cussegl grond in rapport davart l'execuzione e davart l'efficacitad da la gulivaziun da finanzas.

Rapport davart l'efficacitad

² Il rapport infurmescha, sche las finamiras da la gulivaziun da finanzas èn vegnidas cuntanschidas durant la perioda passada, e propona eventualas mesiras per meglierar la gulivaziun da finanzas.

V. Disposiziuns finalas

Art. 14

Cun l'entrada en vigur da questa lescha vegnan abolidas la lescha davart la gulivaziun da finanzas intercomunala (LGF) dals 26 da settember 1993 (DG 730.200) sco er la lescha davart la gulivaziun da grevezzas per prestaziuns socialas determinadas dals 12 da zercladur 1994 (DG 546.300).

Aboliziun da relaschs

Art. 15

Disposiziuns
transitoricas
1. sdebitament
parzial

¹ Per reducir ils debits da las vischnancas sin ina dimensiun supportabla sunter l'introducziun da la NGF grischuna conceda il chantun – entaifer ils emprims 5 onns sunter l'entrada en vigur da questa lescha – ina contribuziun per reducir il debit da quellas vischnancas che han debits sproporzionads. Durant quest temp èn questas vischnancas sutmessas ad ina surveglianza da finanzas speziala en il senn da la lescha da vischnancas ¹⁾.

² L'import maximal da la contribuziun per las vischnancas pertutgadas vegn fixà en l'aggiunta 1 tar questa lescha.

³ Il pajament da l'import maximal da la contribuziun premetta che tut las pussaivladads che pon vegnir pretendidas da la vischnanca per distgargiar sias finanzas sajan vegnidas exauridas. Cas cuntrari vegn la contribuziun reducida en la dimensiun da la distgargia da las finanzas che n'è betg vegnida realisada. La contribuziun sto vegnir duvrada exclusivamain per reducir ils debits.

Art. 16

2. bilantscha globala
da la NGF

¹ Las consequenzas finanzialas da la NGF grischuna per las singulas vischnancas vegnan resumadas en ina bilantscha globala.

² La bilantscha globala da la NGF resguarda:

- a) la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas;
- b) il detretschament da las incumbensas sin fundament da la lescha generala davart la NGF e da l'ordinaziun generala davart la NGF;
- c) il detretschament da las incumbensas giudizialas sin fundament da l'aboliziun da l'artitgel 54 cifra 3 da la constituziun chantunala (revisiun parziala dals 17 da matg 2009);
- d) il sdebitament parzial.

³ Per il quint current sa basan las calculaziuns sin la media dals onns 2006 e 2007. Per las investiziuns vegni sa basà sin la media dals onns 2002 fin 2007.

Art. 17

3. gulivaziun
limitada pervia da la
midada dal sistem

¹ A vischnancas cun paucas resursas che han ina grevezza supplementara tras l'introducziun da la NGF grischuna conceda il chantun ina contribuziun da gulivaziun per maximalmain 5 onns.

² La contribuziun da gulivaziun cumpletescha la gulivaziun da las resursas. Ella augmenta las resursas decisivas da las vischnancas pertutgadas sin la limita da gulivaziun prescritta. La limita da gulivaziun corresponda durant l'emprim onn sunter l'entrada en vigur da questa lescha a la media dal potenzial da resursas da tut las vischnancas (valor d'index da 100 puncts). La limita da gulivaziun sa reducescha ils onns suandants per annualmain 4 puncts procentuals.

³ La bilantscha globala da la NGF è decisiva per la dimensiun da la grevezza supplementara che resulta tras l'introducziun da la NGF grischuna.

⁴ Las vischnancas vegnan repartidas en quatter gruppas a norma da la grevezza supplementara per abitanta u per abitant. Las vischnancas da las gruppas 2 fin 4 survegnan ina contribuziun reducida. Per tut las vischnancas vegn gulivada maximalmain la grevezza supplementara tenor la bilantscha globala da la NGF. L'attribuziun da las vischnancas a las quatter gruppas da gulivaziun sco er la quota procentuala vi da la contribuziun da gulivaziun tenor l'alinea 2 vegn fixada en l'aggiunta 2 da questa lescha.

Art. 18

4. fond da gulivaziun
da finanzas

¹ Ils supplements concernent la taglia supplementara, concernent las contribuziuns da finanziaziun dal chantun e da las vischnancas sco er concernent la quota vi dal retgav fiscal da las societads da domicil e da holding e da las fundaziuns da famiglia vegnan scuntradas sur il fond da gulivaziun da finanzas.

² La facultad dal fond vegn duvrada per finanzia il sdebitament parzial tenor l'artitgel 15 sco er la gulivaziun limitada tenor l'artitgel 17 e – sche tals daners stattan anc a disposiziun – per promover fusiuns da vischnancas.

¹⁾ DG 175.050

³ Il retgav finanziar extraordinari ch'è resultà en connex cun la transfurmaziun dal chapital da dotaziun en chapital da certificats da participaziun da la banca chantunala grischuna l'onn 2006 e ch'è previs per la NGF grischuna, vegn attribui a la facultad dal fond, suenter che las retenziuns necessarias tenor l'artitgel 6 da la lescha davart la NGF grischuna èn vegnidas deducidas per obligaziuns da contribuziun pendentas. Ulteriuras contribuziuns or da meds publics generals n'èn betg admissas.

Art. 19

Sche prestaziuns, ch'èn vegnidas furnidas tranter il chantun e las vischnancas en ils champs d'incumbensa ch'èn pertutgads da la NGF grischuna, n'èn betg anc vegnidas pajadas fin al mument che questa lescha entra en vigur, vegnan ils pajaments da questas prestaziuns quintads giu e pajads tenor il modus vertent.

5. quintar giu prestaziuns posteriusas

Art. 20

¹ En cas che la NGF grischuna abolescha la basa giuridica per pajar contribuziuns d'investiziun a vischnancas, vegnan mo pli pajadas las contribuziuns ch'èn vegnidas garantidas cun vigur legala avant che questa disposiziun è entrada en vigur, sch'ils rendaquints per las investiziuns realisadas vegnan inoltrads fin il pli tard la fin da l'onn 2015. Pretensiuns sin basa da garantias da contribuziun per ovras publicas en connex cun fusiuns da vischnancas vegnan indemnisadas senza restricziuns.

6. obligaziuns da contribuziun pendentas

² Per las obligaziuns da contribuziun pendentas ch'il chantun sto pajar sin basa da garantias da contribuziun tenor il dretg vertent ston vegnir fatgas retenziuns, avant che questa lescha entra en vigur.

Art. 21

¹ La regenza fixescha il termin che questa lescha entra en vigur.

Entrada en vigur

² Sch'il detretschament da las incumbensas giudizialas vegn refusà¹⁾, sin fundament da l'aboliziun da l'artitgel 54 cifra 3 da la constituziun chantunala (revisiun parziala dals 17 da matg 2009), survegnan las disposiziuns qua sutvart il suandant text:

1. Artitgel 16 alinea 2:

La bilantscha globala da la NGF resguarda:

- a) la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas;
- b) il detretschament da las incumbensas sin fundament da la lescha generala davart la NGF e da l'ordinaziun generala davart la NGF;
- c) il sdebitament parzial.

2. Artitgel 17 alinea 4:

Las vischnancas vegnan repartidas en quatter gruppas a norma da la grevezza supplementara per abitanta u per abitant. Las vischnancas da las gruppas 2 fin 4 survegnan ina contribuziun reducida. Per tut las vischnancas vegn gulivada maximalmain la grevezza supplementara tenor la bilantscha globala da la NGF. L'attribuziun da las vischnancas a las quatter gruppas da gulivaziun sco er la quota procentuala vi da la contribuziun da gulivaziun tenor l'alinea 2 vegn fixada en l'aggiunta 3 da questa lescha.

¹⁾ perquai che l'art. 54 cifra 3 da la constituziun chantunala è vegni acceptà ils 17 da matg 2009 è l'al. 2 da l'art. 21 LGF daventà obsolet

Agiunta 1

(art. 15 al. 2)

La basa per fixar la contribuziun ch'è destinada al sdebitament parzial tenor l'artitgel 15 è il debit net rectificà per abitanta u per abitant per ils 31 da december 2006. Plinavant ston vegnir resguardads la facultad da la vischnanca burgaisa, la quantidad da resursas da las vischnancas, ils retgavs fiscals che sa basan sin in pe da taglia da sut 120 pertschient da la taglia chantunala simpla, che n'èn betg vegnids exaurids sco er las contribuziuns per la gulivaziun dal basegn spezial a partir da l'onn 2007.

Sa basond sin l'artitgel 15 alinea 2 han las vischnancas qua sutvart il dretg d'in sdebitament parzial unic da maximalmain:

	en francs
Bravuogn	3'704'420
Beiva	1'238'508
Mustér	2'601'233
Duin	108'246
Fideris	73'862
Filisur	1'479'155
Mastrils	191'268
Mesauc	1'406'999
Preaz	164'459
Ramosch	536'076
San Vittore	164'681
Sta. Maria i.C.	353'011
Surava	986'462
Trun	609'252
Verdabbio	1'202'716

Agiunta 2

(art. 17 al. 4)

L'alinea 2 sa basa sin la bilantscha globala da la NGF e resguarda il detretschament da las incumbensas giudizialas sin fundament da l'aboliziun da l'artitgel 54 cifra 3 da la constituziun chantunala (revisiun parziala dals 17 da matg 2009).

Sa basond sin l'artitgel 17 alinea 4 han las vischnancas qua sutvert il dretg d'ina gulivaziun limitada:

1. Vischnancas cun dretg da 100 pertschient da la contribuziun da gulivaziun tenor l'artitgel 17 alinea 2:
Arvigo
Cumbel
Degen
Donat
Morissen
Mut
Pitasch
Rueun
Ruschein
Selma
Tschierschen-Praden
Valendau
Vella
Verdabbio
2. Vischnancas cun dretg d'ina quota da 75 pertschient da la contribuziun da gulivaziun tenor l'artitgel 17 alinea 2:
Almen
Bravuogn
Beiva
Castiel
Duin
Fanas
Mundaun
Roten
Schmitten
Sevgein
Siat
Tumegl
Versomi
Vrin
3. Vischnancas cun dretg d'ina quota da 50 pertschient da la contribuziun da gulivaziun tenor l'artitgel 17 alinea 2:
Braggio
Castrisch
Luven
Masagn
Pratval
Sarn
Scharàns
St. Peter-Pagig
Tartar
Vuorz

AMTLICHE PUBLIKATIONEN

4. Vischnancas cun dretg d'ina quota da 25 pertschient da la contribuziun da gulivaziun tenor l'artitgel 17 alinea 2:
Breil
Küblis
Lon
Lumbrein
Mastrils
Stussavgia
Savognin
Schluein
Sent
Seglias
Surava
Tusaun
Trun
Val Müstair
Vignogn
5. Per vischnancas che fusiuneschan, scroda la gulivaziun limitada. La perdita da la contribuziun vegn resguardada cun calcular la contribuziun da promoziun per la fusiun da vischnancas.

En num dal cussegl grond

Il president: *Corsin Farrér*

Il chancelier: *Claudio Riesen*